

11/2025

Pirkanmaan liiton lausunto työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilaki 6 b §:n muuttamiseksi

Päätös

Pirkanmaan liitto antaa työ- ja elinkeinoministeriölle seuraava lausunnon:

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Esityksen tavoitteet ovat lähtökohtaisesti hyviä, mutta esitetyllä tavalla toteutettuna niitä ei saavuteta. Esitys toteutuessaan kaventaa kuntien itsehallintoa ja rikkoo maakunnallisia ja seudullisia, kuntalaisten palvelujen turvaamisen kannalta elintärkeitä ja tehokkaasti järjestettyjä yhteistyömuotoja. Lisäksi esitys lisää kuntien, hyvinvointialueiden ja kuntayhtymien kustannuksia ja vaarantaa lakisääteiset palvelut.

Julkisten hankintojen menettely on jo nykyisellään erittäin säädelty. Hallitusohjelman mukaisena hankintalain uudistus olisi Euroopan tiukimpia ja se tulisi toteutuessaan haastamaan erityisesti pienten kuntien ja kuntayhtymien toimintaa. Erityisenä uutena tiukentuvana normina mietinnössä esitetään sidosyksiköiden vähimmäisomistukseen liittyvä edellytys. Nykyisessä hankintalaissa säädetään jo rajoituksista sidosyksikköjen mahdollisuuteen toimia markkinoilla, ja kilpailulaissa on lisäksi säännökset kilpailun tasapuolisuuden turvaamisesta julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä. On myös hyvä huomata, että sidosyksiköt ovat itse julkisomisteisina, ei-markkinoilla toimivina yhtiöinä itsekin hankintayksikköjä, jotka kilpailuttavat tarvitsemiaan palveluja ja tuotteita avoimilla markkinoilla. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa puuttumisen mahdollisiin sidosyksikkösääntelyn soveltamisen väärinkäyttöksiin.

Perusteluista ei käy ilmi, saavutetaanko hallitusohjelman tavoitteita valituilla keinoilla, ja millaisia vaikutuksia lailla olisi. Vaikutustenarvioinnin puuttuminen on erittäin iso puute lainvalmistelussa. Mietintöä ei tule valmistella hallituksen esitykseksi ennen kuin esityksen vaikutukset on tosiasiallisesti, monipuolis-

ti ja perusteellisesti arvioitu siten kuin lakiesityksen perustelemine edellyttää. On erittäin kyseenalaista päättää taloudellisesti merkittävästä muutoksesta tietämättä sen vaikutuksia.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

Markkinakartoitus (§ 65) on tarkoituksenmukaisempaa säilyttää vapaaehtoisena ja vapaamuotoisena toimenpiteenä, jotta se voidaan toteuttaa kuhunkin hankintaan ja tilanteeseen parhaiten sopivalla, eniten hyötyä tuovalla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Hankintalain 75 pykälän (hankintasopimuksen jakaminen osiin EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnoissa) esitetty muutos käytännössä velvoittaisi jakamaan hankintasopimukset osiin. Muutos kaventaisi hankintayksiköiden hankintavaltaa merkittävästi, ja näin ollen lisäisi hallinto- ja transaktiokustannuksia sekä välillistä suunnittelu- yms. työtä kaikissa hankintayksiköissä.

Hankintojen huolellinen valmistelu tai markkinakartoituksen tekeminenkään ei kuitenkaan takaa, että hankintamenettelyssä saadaan useita tarjouksia ja lisää kilpailua. Lakiluonnoksen mukaan (pykälä 125) avoimena menettelynä toteutettu hankinta tulisi keskeyttää, jos hankintayksikkö olisi saanut tarjouskilpailussa vain yhden tarjouksen. Mikäli hankintayksikkö haluaisi edelleen täyttää hankintatarpeen julkisena hankintana, tulisi järjestää uusi tarjouskilpailu. Hankintamenettely olisi uusittava vain kerran. Keskeyttämisveloitetta ei ole, jos hankintayksikkö on toteuttanut markkinakartoituksen tai jakanut hankinnan osiin.

Esitetty muutos sisältää riskin hankintayksiköiden hallinnollisen taakan lisääntymisestä. Käytännössä yhden tarjouksen saaminen kilpailutuksessa ei useinkaan johdu hankintayksikön toimenpiteistä, vaan markkinatilanteesta ja -tarjonnasta. Mikäli kilpailutuksia jouduttaisiin esitettyjen säännösten vuoksi lisääntyvässä määrin kilpailuttamaan uudelleen, uudelleenkilpailutukset lisääisivät hankintayksiköiden työmäärää ja kustannuksia. Jos hankintamenettely aina jouduttaisiin keskeyttämään, ellei tarjouksia

ole useampaa, valittaisiin sama tarjoaja todennäköisesti uudessa kilpailussa, mutta aiempaa tarjousta korkeammalla hinnalla.

Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta?

Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei ole tarkoituksenmukainen, ja on vaikeasti toteutettavissa. Esitetty vähimmäisomistusosuus on merkityksellinen kunnallisen itsehallinnon kannalta, sillä esitys rajoittaa kuntien mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä. Esityksen suhdetta perustuslain 121 §:ään ei ole riittävästi arvioitu, ja muutos kohtelisi eri kokoisia kuntia perusteetta eriarvoisesti. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan kaikkien kuntien itsehallintoon vaikuttavan lakiehdotuksen vaikutuksia ei voida arvioida vain yleisesti ja valtakunnallisesti koko kuntasektorin tasolla, vaan vaikutuksia on tarkasteltava myös kuntakohtaisesti, kunkin kunnan tasolla erikseen. Vähintäänkin tulisi arvioida esityksen vaikutuksia eri kokoiisiin kuntiin, sillä käytännössä kuntien mahdollisuudet järjestää toimintonsa itse vaihtelevat huomattavan paljon.

Julkinen sektori on tehokkuussyistä ja riskienhallinnan näkökulmasta järjestänyt toimintojaan sidosyksiköiden avulla. Hankintatarpeiden yhdistäminen tuo volyymihyötyjä ja sitä kautta kustannustehokkuutta, mutta myös tarjoaa mahdollisuuden hallita riskejä. Omistusjärjestelyihin pakottava esitetty vähimmäisomistusvaatimus vaarantaa ja osin kokonaan lopettaa toimivia yhteistyömalleja palveluiden järjestämisessä. Palveluiden järjestämiseen yhdessä on aiemmin jopa kannustettu volyymihyötyjen, osaamisen, neuvotteluvoiman ja investointien keskittämiseen hyötyjen saamiseksi. Muutos sirpaloittaa ja rikkoo toimivia palveluita sekä vaarantaa lakisääteisten palveluiden tuotantoa ja kriittisiä toimintoja. Muutos heikentäisi merkittävästi pienempien kuntien mahdollisuutta huolehtia kunnan vastuulle kuuluvista palveluista, kuten esim. jäte- ja vesihuollosta. Muutos vaarantaisi myös huoltovarmuuden. Lisäksi muutoksella on vaikutuksia julkiseen terveydenhuoltoon ja toimintoihin, jotka vaarantavat potilasturvallisuuden. Esitetyn lainmuutoksen aikaansaamalla tilanteella voisi olla myös vakavia seurauksia normaaliolojen häiriötilanteissa ja terveysuhkien torjunnassa.

Lakiesitys kohtelee syrjivästi etenkin pieniä toimijoita, joiden on mahdotonta pysyä sidosyksikköyhtiöissä mukana tai joiden perustamat uudet sidosyksikköyhtiöt eivät olisi markkinavoimaltaan riittäviä. Järjestely tuottaa merkittävät muutuskustannukset, ja lisäksi saavutettuja mittakaavahyötyjä menetetään, jos

hankintavolyymit pienenevät. Uudistuksen hyödyt ovat epäselvät ja epäsuhdassa palveluiden uudelleenjärjestelyistä aiheutuvaan työhön ja kustannuksiin.

Esitystapa ei huomioi vähimmäisomistusosuuden suhdetta omistajan määräysvaltaan. Vaaditun 10 prosentin omistaminen ei nimittäin automaattisesti tarkoita määräysvallan toteutumista. Esitetyllä lisävaatimuksella sidosyksikön käytön edellytykset, jotka ovat syntyneet EU-oikeuskäytännössä ja perustuvat EU-direktiiviin, monimutkaistuvat entisestään ja ilman selkeää hyötyä kilpailulle. Ehdotuksessa ei myöskään löydy perustetta sille, miksi juuri 10 %:n vähimmäisomistusvaatimus on valittu.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Muutoksen vaikutukset ovat merkittävät. Kunnat ja hyvinvointialueet kamppailevat jo nyt taloudellisten haasteiden kanssa, ja uudistus pahentaisi tilannetta entisestään. Päinvastoin kuin kuvitellaan, muutos lisää kuntien, hyvinvointialueiden ja kuntayhtymien kokonaiskustannuksia. Suomen tasolla muutoksesta aiheutuva työmäärä on valtava ja pois paremmin lisäarvoa tuottavasta toiminnasta. Jo saavutetut skaalat ja kustannushyödyt menetetään. Lisäksi muutoksella on negatiivisia vaikutuksia lakisääteisiin palveluihin, mutta myös kriittiseksi määriteltyihin toimintoihin ja huoltovarmuuteen esim. jäte- ja vesi- huollon osalta. Muutos vaikuttaa myös julkiseen terveydenhuoltoon ja vaarantaa potilasturvallisuuden. Esitetyn lainmuutoksen aikaansaamalla tilanteella voisi olla myös vakavia seurauksia normaaliolojen häiriötilanteissa ja terveysuhkien torjunnassa.

Pahimmassa tapauksessa sidosyksikkösääntely johtaisi takaisin tilanteeseen, jossa kuntasektorilla olisi jälleen käytössä huomattava määrä erilaisia ja eritasoisia tietojärjestelmiä ja palveluntuottajia. Nykyisessä turvallisuusympäristössä tämä aiheuttaa merkittäviä riskejä. Omistusosuuden vähimmäisvaatimus vaarantaa myös keskeisten tukipalveluiden, kuten ICT- ja talous- henkilöstöhallinnon toiminnot. Sidosyksiköiden kautta tuotetut tai hankitut palvelut voivat olla hyvinkin taloudellinen ja kestävä tapa järjestää palvelut yhteistyössä muiden kuntien, hyvinvointialueiden ja kuntayhtymien kanssa. Markkinaehtoisten palveluntarjoajien saatavuus vaihtelee alueittain, ja kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää palvelut myös tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole saatavilla.

Monissa sidosyksiköissä osakkaita on alle 10, eivätkä niiden omistusosuudet täytä ehdotettua 10 %:n omistusosuusvaatimusta. Vähimmäisomistusvaade johtaa turhiin omistusjärjestelyihin ja lisäkustannuksiin yhtiöiden omistajille. Useiden omistajien yhtiöissä pienosakkaiden omistusosuuden nostaminen vähimmäistasolle on erityisesti pienten kuntien tai kuntayhtymien kannalta mahdotonta.

Mietinnössä ei oteta kantaa siihen, mikä taho vastaa sopimusten irtisanomisesta syntyvistä sakoista ja mahdollisista syntyvistä vahingoista. Lainsäätäjän tulisi huolehtia sanktioiden minimoimisesta ja korvaamisesta osapuolille. Laissa tulisi säätää, että lain nojalla päättyvistä sopimuksista ei seuraisi sanktiota osapuolille.

Sidosyksikön ja hankintayksikön välisten sopimusten irtisanominen ei ole ainoa sopimustyyppi, jota siirtymäsäännös koskettaa. Sidosyksiköt ovat hankintayksiköitä ja kilpailuttaneet toimintaansa varten merkittäviä sopimuksia markkinatoimijoiden kanssa Sidosyksikön omistajapohjan ja palveluvolyymien pienentyessä myös sidosyksikön ja yksityisten toimijoiden välisiä sopimuksia joudutaan muuttamaan ja irtisanoimaan. Mietintö ei ota kantaa näistä muutoksista ja irtisanomisista seuraavien kustannusten ja sanktioiden korvaamiseen. '.

Odotettavissa on monen yhtiön ajautuminen talousvaikeuksiin. Todennäköistä on, että sidosyksiköt eivät pysty vähentämään henkilöstöään ja irtautumaan omista sitoumuksistaan asiakasvolyymien laskiessa nopeasti. Uusiasiakashankinta ei ole sidosyksiköille mahdollista, joten riittävä tulovirta on varmistettava hintoja nostamalla. Sidosyksiköiden poistuvien asiakaskuntien alueille tekemät investoinnit muuttuvat arvottomiksi, ellei niitä saada myydyiksi eteenpäin. Koska sidosyksiköiden tarkoitus ei ole tehdä voittoa, yhtiöiden taloudelliset puskurit ovat pääsääntöisesti vähäiset. Uudistus romuttaa kuntien omistamien yhtiöiden arvon ja toimintakyvyn, mikä ei ole hyväksyttävää kuntaomistajien, sidosyksikköjen alihankkijoiden tai velkojien kannalta. Koska muutoksella saavutettavia konkreettisia rahallisia tai toiminnallisia hyötyjä ei pystytä osoittamaan, sen toteuttaminen vaikuttaa julkisten resurssien käytön näkökulmasta järjettömältä.

Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

Pirkanmaan liiton talous- ja henkilöstöhallinnon ja ICT-palvelut olisi järjestettävä uudelleen. Toimintamme kannalta erittäin keskeisten ja kriittisten tukipalvelutoimintojen uudelleen järjestely samanaikaisesti on erittäin haastavaa, ellei peräti mahdotonta pienten resurssiemme ja erittäin lyhyen siirtymäajan vuoksi. Muutuskustannukset sitoisivat vähintään noin 12 % kuntayhtymän vuosittaisista kuntien jäsenmaksuista. Euromääräisesti muutuskustannuksia kertyisi molempien tukipalveluiden uudelleen järjestelyistä vähintään 430.000 euroa, joka on pois meidän lakisääteisesti tehtävistämme, mikä tekee muutoksesta erittäin haastavan. Muutuskustannus on kohtuuton ottaen huomioon kuntatalouden muutenkin haasteellisen tilanteen. Lisäksi talous- ja henkilöstöhallinnon ja ICT-palveluiden vuosittaiset kustannukset tulisivat nousemaan nykyisestään. Talous- ja palkkahallinnon kustannusten on arvioitu nousevan

vähintään 1,5-kertaisesti. Pirkanmaan liitto joutuukin sitomaan kohtuuttomasti resursseja tukipalveluiden toimintojen uudelleen organisointiin.

Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

Pirkanmaan liitto joutuisi organisoimaan toimintansa kannalta keskeiset ja kriittiset tukipalvelut uudelleen. Uudelleen organisointi koskee palkka- ja henkilöstöhallinnon palveluita sekä ICT-palveluita. Pirkanmaan liiton olisi hankittava lisäresursseja palvelutuotantoon ja hankintojen toteuttamiseen riippumatta siitä, tehdäänkö hankinnat yhteishankintoina, yhteishankintayksiköiltä tai markkinoilta. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että tukipalvelumme pysyisivät samantasoisina ja yhtä kustannustehokkaina.

Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

Muutos ei toisi taloudellisia eikä toiminnallisia hyötyjä. Muutos kasvattaisi kustannuksia ja lisäisi työtä. Lisäksi muutokseen sisältyy paljon ennakoimattomia riskejä. Sääntelyn hyötyjä ja haittoja on välttämättömänä tarkastella riittävän perusteellisesti vaikuttavuusarvioinnissa, joka on nyt jätetty tekemättä. Valtioneuvoston Lainvalmistelun vaikutusarviointioppaassa on todettu, että monipuoliseen ja perusteelliseen vaikutusarviointiin tulee panostaa hankkeissa, joiden odotettavissa olevat vaikutukset ovat merkittäviä (Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:66, s. 11).

Muutoksen hallinnollinen taakka tulee olemaan suuri. Kun suuri joukko Suomen kunnista, hyvinvointialueista ja kuntayhtymistä joutuu samanaikaisesti kilpailuttamaan samoja palveluita, tulevat markkinoidenkin resurssit loppumaan kesken ja palveluiden tuottamisen hinnat todennäköisesti nousemaan kysynnän kasvun myötä. Kilpailu- ja kuluttajavirastossa työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta tehdyn selvityksen perusteella, KKV on esittänyt, että ko. rajaus todennäköisesti nostaisi kustannuksia julkisella sektorilla, koska se ei huomioi riittävästi eri toimialojen, alueiden sekä erilaisten hankintayksiköiden ja sidosyksiköiden eroja.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutokseen tarvitaan?

Ehdotetut siirtymäajat ovat liian lyhyet. Kansallisen valmistelun ja asiantuntijapalveluiden suuren kysynnän vuoksi nykyiset resurssit eivät riitä muutosten toteuttamiseen. Myös markkinoilla toimivien yritysten kyky osallistua tarjouskilpailuihin, sekä laajentaa liiketoimintaansa, on rajallinen. Kunnallinen pää-

töksenteko vaatii niin ikään oman aikansa, eikä vähiten mahdollisten muutoksenhakumenettelyjen vuoksi. Muutoksen toteuttaminen siten, että lakisääteiset tehtävät ja kriittiset toiminnot eivät vaarannu, vaatii riittävän pitkän siirtymäajan.

Joidenkin toimintojen uudelleen organisointiin siirtymäajalla ei ole merkitystä, koska esim. jätevesien käsittelyn osalta ei välttämättä ole edes teknisesti mahdollista organisoida toimintoa uudestaan. Lisäksi siirtymäajan pituutta kartoitettaessa on myös muistettava, että esitetty muutos vaikuttaa myös toimintoihin, jotka liittyvät julkisen terveydenhuollon kannalta kriittisiin palveluihin ja sitä kautta potilasturvallisuuteen tai toiminnallisesti kriittisiin toimialoihin, kuten jäte- ja vesihuolto.

Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

Muutos aiheuttaa valtavasti lisätyötä ja resurssitarpeen. Työmäärä riippuu toteutettavista järjestelyistä. Siirtymäaikaa on varattava kuntien, hyvinvointialueiden, kuntayhtymien ja sidosyksiköiden vaihtoehtojen huolelliseen tarkasteluun. Omistusjärjestelyjä varten on laadittava omistajista riippumattomat arvonmääritykset, käytävä kauppaneuvottelut, valmistettava päätöksenteko ja huolehdittava tarvittavista lunastusmenettelyistä ja päätösten toimeenpanosta.

Lisäksi tulee varata aikaa kuntien, hyvinvointialueiden, kuntayhtymien ja yritysten hankinta- ja kilpailutusosaamisen vahvistamiseen, hankintatarpeiden määrittelyyn, markkinavuoropuheluihin, kilpailuttamiseen, päätöksentekoon, oikaisuvaatimuksiin ja oikeuskäsittelyihin sekä palveluiden käyttöönottoon. Koska toimenpiteet koskevat suurta määrää palveluita ja yrityksiä, niiden toteuttaminen samanaikaisesti nykyisillä resursseilla ei onnistu.

Työryhmämietinnön sisältämä velvoite irtisanoa hankintayksikön ja sidosyksikön väliset sopimukset siirtymäajan puitteissa on ongelmallinen perustuslain 15 §:ssä turvatuksi omaisuudensuojan näkökulmasta. Mahdollisesti jo paljon ennen tämän muutosesityksen valmistelua tehtyjen sopimusten pysyvyyteen puuttuminen on kyseenalaista valmistellussa uudistuksessa.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusoosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

10 %:n vähimmäisomistusvaatimus on keinotekoinen. Muutoksen vaikutukset ovat niin laajat, ettei muutosta tulisi toteuttaa edes poikkeuksiin nojaten. Varsinkin eräillä toimialoilla, kuten esim. jätehuolto, vesihuolto, julkisen terveydenhuollon kannalta kriittiset palvelut, omistusvaatimus ei ole ollenkaan toteutuskelpoinen. On ongelmallinen lähestymistapa, että jo valmisteluvaiheessa epätarkoituksenmukai-

seksi tunnistettu omistusvaatimus jäisi lainsäädäntöön ja siihen tehtäisiin vain yksittäisiä yhtiö- tai toimialakohtaisia poikkeuksia.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Lakiluonnoksessa esitetään uutta jälki-ilmoitusvelvollisuutta kansallisen kynnsarvon ylittävistä hankinnoista. Kyse ei ole mietinnössä esitetyn mukaisesti pykälän täsmentämisestä, vaan uudesta velvoitteesta, joka lisää hankintayksiköiden hallinnollista työtä. Kuntaliitosta saatujen tietojen mukaan esitetty muutos kansallisten hankintojen jälki-ilmoittamiseen liittyy valtionvarainministeriössä valmistelussa olevaan kansalliseen hankintatietovarantoon, jonka laajuudesta ja sisällöstä sekä siihen liittyvistä tietovelvoitteista ei ole ollut mitään varmuutta hankintalain työryhmätyön aikana tai vielä valmistelun edetessäkään. Jälki-ilmoitusvelvollisuudesta tulee luopua sen tuoman hallinnollisen taakan vuoksi. Kansallisten hankintojen kilpailuttaminen on aiemmin säädetty tietoisesti kevyemmäksi, mitä hankintadirektiivissä on EU-hankintojen osalta edellytetty. Jälki-ilmoitusvelvoitteen työmäärää ei ole millään tasolla selvitetty, eikä sen tarpeellisuudesta tietovarantotyön kannalta ole varmuutta.

Muut huomiot

-

Päätöksen peruste

Hallintosäätö 127 pykälä

Selostus

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 20 päivänä helmikuuta 2024 työryhmän valmistelemaan hankintalainsäädännön muutoksia pääministeri Petteri Orpon hallituksen hankintalakiin liittyvien hallitusohjelmakirjausten mukaisesti. Työryhmä päätti työnsä 30.11.2024 ja luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle tammikuussa 2025.

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia uudistetaan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Esityksellä pyritään lisäämään erityisesti pienten ja keskiuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia julkisiin tarjouskilpailuihin sekä parannetaan hankintojen vastuullisuutta ja edistetään huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumista myös sopimuskauden aikana. Ehdotuksella parannetaan myös hankintojen valvontaa.

Hallitusohjelmakirjausten toteuttamisen lisäksi mietinnössä esitetään tehtäväksi hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin sekä rikosrekisterilakiin eräitä säädöshuoltoon liittyviä muita muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 11.3.2025 Lausuntopalvelu.fi kautta.

Maakuntajohtaja

11.03.2025

Sivu 10 (10)

Lisätietoja

henkilöstöjohtaja Mirva Kandolin, puh. 050 048 3633, mirva.kandolin@pirkanmaa.fi

Ote

Työ- ja elinkeinoministeriö